

Avaleht>Õigusaktid ja kohtupraktika>Liikmesriigi õigus

Tsiviilõiguse valdkonnas jätkuvad ELi õiguse kohaselt need pooleliolevad menetlused, mis on algatatud enne üleminekuperioodi lõppu. Vastastikusel kokkuleppel Ühendkuningriigiga hoiab e-õiguskeskkonna portaali Ühendkuningriigiga seotud asjakohast teavet oma portaalis kuni 2024. aasta lõpuni.

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [en](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Swipe to change

Liikmesriigi õigus

Inglismaa ja Wales

Sellel lehel esitatakse teavet Ühendkuningriigi õigussüsteemi õiguse ja õigusaktide andmebaaside kohta, viidates eelkõige Inglismaa ja Walesi jurisdiktsioonile.

Seda lehekülge ei ole Teie valitud keelde tõlgitud.

Võite saada sisu masintõlgitud versiooni. Võtke arvesse, et see võimaldab ainult teksti ligikaudset mõistmist. Lehekülje omanik ei vastuta masintõlgitud teksti kvaliteedi eest.

-----eesti keel-----bulgaaria keelhispaania keeltšehhi keeltaani keelsaksa keelkreeka keelprantsuse keelhorvaadi itaalia keelläti keelleedu keelungari keelmalta keelhollandi keelpoola keelportugali keelrumeenia keelslovaki keel sloveeni keelsoome keelrootsi keel

Õiguse alused

Peamised õiguse allikad Ühendkuningriigi Inglismaa ja Walesi jurisdiktsioonis on alljärgnevad.

Esmase õiguse aktid **Ühendkuningriigi parlamendi aktide ning Walesi rahvusassamblee aktide ja Walesi rahvusassamblee meetmete kujul.**

Euroopa Liidu õigus

Teisese õiguse aktid **seadusandlike dokumentide** kujul, mille on võtnud vastu monarh, Ühendkuningriigi valitsus, Walesi piirkondlik valitsus või muu ametiasutus. Mõned teisese õiguse aktid võidakse anda **halduskorraldustena**.

Tavaõigus, mida kujundatakse kohtulahendite kaudu.

Õigusaktide liigid – kirjeldus

Esmase õiguse aktid ehk parlamendi aktid annab Ühendkuningriigi Parlament Londonis ja neid võidakse kohaldada kõigis Ühendkuningriigi osades. Walesi rahvusassamblee võib võtta vastu akte 20 piirkondliku eluga seotud valdkonnas, mis on loetletud **Walesi valitsust käsitleva 2006. aasta akti** 7. jaotises. Teisi esmase õiguse akte võib vastu võtta monarh eesõiguse alusel mitmel kujul, nagu kuninglikud korraldused, avalikud teadaanded, kuninglikud load, kuninglikud juhised, määrused ja patendikirjad.

Teisese õiguse akte koostatakse Tema Majesteedi riiginõukogu kaudu antud või ministri, ministeeriumi, Walesi valitsuse või muu ameti või isiku antud volituste alusel või statuudi alusel. Neid nimetatakse ka delegeeritud või teisese õiguse aktideks ning võimu delegeerimise statuuti nimetatakse õigusi andvaks või alusaktiks. Teisese õiguse aktid võivad kanda eri nimetusi, nagu kuninglikud korraldused, määrused või eeskirjad, millele üheskoos võib viidata kui seadusandlikele dokumentidele või seadusandlikele eeskirjadele.

1999. aasta juulis anti teatavad seadusandlikud volitused Ühendkuningriigi parlamendile üle Cardiffis asuvalle Walesi rahvusassambleele. Assambleele anti õigus võtta vastu Walesi mõjutavaid seadusandlike dokumente, kuid Walesi küsimusi käsitlevaid esmase õiguse akte võttis endiselt vastu Ühendkuningriigi parlament. Pärast **Walesi valitsust käsitleva 2006. aasta akti** vastuvõtmist anti assambleele õigus võtta vastu meetmeid (esmase õiguse akte) Walesi küsimustes, mille puhul on Ühendkuningriigi parlament heaks kiitnud selles aktis esitatud valdkondi hõlmavad seadusandliku pädevuse korraldused. Siiski tuleb sellised meetmed enne seadusena vastuvõtmist esitada monarhile riiginõukogu kaudu (*Sovereign in Council*) heakskiitmiseks. Assamblee vastutab valdkondade eest, mis hõlmavad majanduse arengut, haridust, keskkonda, tervishoidu, elamumajandust, turismi ja transporti; tal puudub vastutus tsiviil- ja kriminaalõiguse eest. Assamblee ja Walesi ministrite (Walesi valitsuse) vastuvõetavad Walesi õigusaktid koostatakse nii inglise kui ka kõmri keeles.

Volitused Ühendkuningriigi nimel **rahvusvaheliste lepingute** sõlmiseks on antud kuningliku eesõiguse alusel monarhile (*the Crown, the Sovereign*), keda nõustab Ühendkuningriigi valitsus. Ühendkuningriigi parlamendil ei ole praegu rahvusvaheliste lepingute jõustamisel ametlikku rolli, aga kui leping nõuab Ühendkuningriigi õigusaktide muutmist või riigi raha eraldamist, hääletab parlament selles küsimuses tavapärasel viisil. Kõikide ELi lepingute rakendamine Ühendkuningriigis eeldab rakendusakti ning seepärast vaatab parlament need läbi. Kui 2010. aasta põhiseaduse reformi ja valitsemistava seadus jõustub, võib lepingut ratifitseerida ainult juhul, kui a) minister on kõigepealt esitanud parlamendile lepingu koopiat, b) leping on avaldatud ja c) 21 istungipäeva pikkune ajavahemik on möödunud, ilma et kumbki parlamendikoda oleks teinud otsust selle kohta, et lepingut ei tuleks ratifitseerida.

Õigusnormide hierarhia

Kui eri õigusallikate vahel esineb vastuolusid, lahendatakse need peamiselt kohtutes. Seega võivad kohtud lahendada õigusaktide tõlgendamist käsitlevaid vaidlusi. Ent kuna Ühendkuningriigis ei ole nn kirjutatud põhiseadust, ei ole võimalik parlamendis vastu võetud õigusakti kohtus vaidlustada põhjendusega, et see on vastuolus põhiseadusega. **Parlamendi suveräänsuse põhiseadusliku doktriini** kohaselt on Ühendkuningriigi parlament kõrgeim seadusandja selles tähenduses, et ta võib vastu võtta ja kehtetuks tunnistada mis tahes akti ning et ükski teine institutsioon ei või parlamendis vastu võetud õigusakti kehtetuks tunnistada ega selle kehtivust kahtluse alla seada.

Parlamentaarne suveräänsuse doktriini piirab siiski Ühendkuningriigi kuulumine Euroopa Liitu. 1972. aasta Euroopa ühenduste aktist tulenevalt on Euroopa Liidu õigus Inglismaa ja Walesi (ning Šotimaa ja Põhja-Iirimaa) õiguse osa. Võimaluse korral tuleb riiklike õigusakte tõlgendada nii, et need vastaksid liidu õigusele.

1998. aasta inimõiguste seadus, millega inkorporeeriti Euroopa inimõiguste konventsioon Ühendkuningriigi õigusesse, annab kohtutele volituse parlamendi akte vaidlustada. Võimaluse korral tuleb riiklikku õigust tõlgendada kooskõlas kõnealuses konventsioonis sätestatud normidega.

inglise keel

Kohtuotsused ja eelkõige apellatsioonikohtute otsused mängivad õiguse arengus olulist rolli. Lisaks määruste andmisele õigusaktide tõlgendamise kohta moodustavad nad ka tavaõiguse aluse, mis tuletatakse varasemates kohtuasjades tehtud kohtuotsustest (või kohtupraktikast).

Üldpõhimõtte kohaselt on kohtud seotud kõrgema astme kohtute varasemate otsustega.

Euroopa Liidu õigusega seotud küsimustes on kõrgeim võim **Euroopa Kohtul**. Ülemkoja apellatsioonikohtuniku õigustega liikmed on tegutsenud

Ühendkuningriigi ülemkohtuna, kuid nad asendati uue ülemkohtuga, mis alustas tegevust 1. oktoobril 2009. Olemasolevatest ülemkoja apellatsioonikohtuniku õigustega liikmetest said ülemkohtu esimesed kohtunikud ning vanemliikmest sai kohtu president.

Institutsiooniline raamistik

Õigusnormide vastuvõtmise ja otsuste tegemise protsessi eest vastutavad institutsioonid

Esmase õiguse akte võtab vastu Londonis asuv **Ühendkuningriigi parlament**. Enne kui **õigusakti ettepanek ehk eelnõu** (*Bill*) saab parlamendi aktiks, peavad selle heaks kiitma parlamendi mõlemad koad: alamkoda (*House of Commons*) ja ülemkoda (*House of Lords*). Mõlemas kojas läbitakse järgmised etapid:

esimene lugemine (eelnõu ametlik tutvustamine ilma aruteluta);

teine lugemine (üldine arutelu);

komisjonietapp (üksikasjalik läbivaatamine, arutelu ja muudatusettepanekud. Alamkojas toimub see etapp reeglina avalikus eelnõukomisjonis);

aruandeetapp (võimalus teha täiendavaid muudatusettepanekuid);

kolmas lugemine (viimane võimalus aruteluks; muudatusi saab teha ülemkoda).

Kui mõlemad koad on eelnõu menetlenud, saadetakse see tagasi esimesse kotta (kus see algatati) teise koja muudatusettepanekute arutamiseks.

Mõlemad koad peavad lõpptekstis kokku leppima. Enne kui saavutatakse kokkulepe eelnõu iga sõna kohta, võidakse eelnõud kahe koja vahel mitu korda edasi-tagasi saata. Kui kokkulepe on saavutatud, võib eelnõu esitada kuningliku nõusoleku saamiseks.

Esmase õiguse akte võtab vastu ka **Walesi rahvusassamblee**. Enne kui eelnõust saab assamblee akt, peab assamblee seda arutama ja selle vastu võtma, samuti peab eelnõu saama monarhi kuningliku nõusoleku. Assamblee akt on seadus, mida jõustatakse kõikjal Walesis, kus see kohaldamisele kuulub.

Assamblees läbib valitsuse eelnõu üldiselt neljast etapist koosneva menetluse:

1. etapp: komisjon(id) vaatab/vaatavad läbi eelnõu või kavandatava meetme üldpõhimõtted ning assamblee lepib nende üldpõhimõtete suhtes kokku.

2. etapp: komisjon vaatab eelnõu või kavandatava meetme ja kõik assamblee esitatud muudatusettepanekud üksikasjalikult läbi.

3. etapp: assamblee vaatab eelnõu või kavandatava meetme ja kõik assamblee pakutud muudatusettepanekud üksikasjalikult läbi. Eesistuja otsustab, milliseid muudatusettepanekuid assamblee arutama hakkab.

4. etapp: assamblee hääletab eelnõu või kavandatava meetme lõpliku teksti vastuvõtmise üle.

Kui eelnõu on läbinud Ühendkuningriigis või Walesi assamblees kõik parlamendietapid, edastatakse see monarhile **kuningliku nõusoleku** saamiseks, pärast mida saab eelnõust **õigusakt**. Walesi rahvusassamblee meetmed tuleb esitada monarhile riiginõukogu kaudu heakskiitmiseks.

Esmase õiguse akte on võimalik üldjuhul muuta või kehtetuks tunnistada vaid uute esmase õiguse aktidega. Erandjuhtudel saab siiski teatavaid muudatusi teha või akte kehtetuks tunnistada seadusandliku dokumendiga. Siia kuuluvad ELi kohustusi ülevõtavad dokumendid või halduskoormust vähendavad või kõrvaldavad reformiva loomuga dokumendid. Sellised dokumendid tuleb aga enne vastuvõtmist heaks kiita parlamendi mõlema koja positiivse otsusega.

Esmase õiguse aktid jõustuvad vastavalt aktis või meetmes sätestatud **jõustamissätetele**. Aktis või meetmes võidakse määrata konkreetne jõustumiskuupäev. See võib vahetult järgneda kuninglikule nõusolekule, saabuda konkreetsel kuupäeval (tavaliselt kaks kuud pärast kuningliku nõusoleku saamist) või ministri või ministeeriumi jõustamiskorralduses (seadusandlik dokument) määratud kuupäeval. Ühe akti eri sätete jõustumiseks võidakse määrata eri kuupäevad.

Teisese õiguse aktide jõustumiskuupäev määratakse tavaliselt aktis endas. Erandina võidakse jõustumiskuupäev määrata teate avaldamisega ametlikus teatajas (London Gazette).

Õigusaktide andmebaasid

Rahvusarhiivi hallatav veebisait [Legislation.gov.uk](http://legislation.gov.uk) on Ühendkuningriigi õigusaktide andmebaas.

Legislation.gov.uk pakub võimalust tutvuda Ühendkuningriigi kõiki jurisdiktsiooni hõlmavate õigusaktidega (Inglismaa, Šotimaa, Wales ja Põhja-Iirimaa). Veebisaidil on olemas üldaktid alates 1988. aastast, suurem osa enne 1988. aastat vastuvõetud esmase õiguse aktidest nii originaalkujul kui ka redaktsioonidega, ning suur valik nendest alates 1948. aastast jõustunud teisese õiguse aktidest, mis veel kehtivad.

Viimati uuendatud: 05/06/2017

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.